

FORENSISCHE ZORG VOOR MENSEN MET EEN LVB

EEN RAPID REALIST REVIEW NAAR HOE DE EFFECTIVITEIT VERGROOT KAN WORDEN

Onderzoeksinstituut IVO voerde een literatuurstudie uit om zicht te krijgen op factoren die kunnen bijdragen aan effectievere forensische zorg voor mensen met een licht verstandelijke beperking.

De resultaten werden besproken met onderzoekers, professionals uit de praktijk en cliënten. De *rapid realist review* richtte zich op de uitkomstmaten: het verminderen van recidive en gedragsproblemen, het bevorderen van een goede relatie tussen cliënt en professional, het versterken van de behandelmotivatie en het creëren van een positief toekomstperspectief voor de cliënt

RESULTATEN

Er zijn verschillende domeinen van factoren die mogelijk samenhangen met de uitkomstmaten.

- Verschillende aspecten in de **behandelomgeving** lijken samen te hangen met **gedragsproblemen, behandelmotivatie, werkalliantie en toekomstperspectief**. Het gaat hier bijvoorbeeld om kenmerken van de fysieke behandelomgeving, het groepsklimaat en de structuur en voorspelbaarheid die aan cliënten geboden kan worden.
- Het **contact en de relatie tussen hulpverlener en cliënt** lijkt samen te hangen met **recidive, werkalliantie en behandelmotivatie**. Aspecten die positief lijken te werken zijn het doen van gezamenlijke activiteiten, en het zijn van een steunende en beschikbare hulpverlener.
- De **kennis, de houding en het gedrag** van hulpverleners lijken samen te hangen met **gedragsproblemen, werkalliantie, behandelmotivatie en toekomstperspectief**. Hierbij gaat het om aspecten als kennis over de interventie die toegepast wordt, een responsieve houding, en het bekrachtigen van de vooruitgang die de cliënt boekt.
- Tot slot zijn er enkele overige factoren die lijken samen te hangen met de uitkomstmaten, zoals het **werkklimaat** van hulpverleners en de **situatie na verblijf**.

De *rapid realist review* geeft een beeld van hoe de effectiviteit van de forensische zorg vergroot kan worden. Sommige relevante factoren zijn echter mogelijk niet eerder onderzocht, en komen daarom ook niet aan bod in de literatuurstudie. Daarnaast zijn studies niet meegenomen als zij geen aandacht besteedden aan contextuele factoren en mechanismen.

De **onderzoeksgroep** benadrukt dat hoewel de bevindingen mogelijk niet uitsluitend gelden voor mensen met een LVB in de forensische zorg, ze wel aandacht verdienen, omdat ze voor deze doelgroep mogelijk moeilijker te realiseren zijn. Daarnaast valt op dat de resultaten over toekomstperspectief niet gaan over nazorg, dagbesteding en wonen, terwijl dit wel belangrijke knelpunten zijn binnen de forensische LVB-zorg.

De **praktijkgroep** herkent veel bevindingen en benadrukt het belang van een fijne bejegening van en een goede relatie met cliënten in de dagelijkse praktijk. Daarnaast wijzen de deelnemers erop dat de gevonden contextuele factoren mogelijk extra belangrijk zijn voor mensen met een LVB, gezien hun lagere cognitieve vermogens, sociaal-emotionele ontwikkeling en ervaringen van uitsluiting.

De twee geïnterviewde **cliënten** beschrijven allebei hoe ze meer konden profiteren van de geboden zorg toen deze aangepast werd aan hun niveau. De cliënten benoemen dat de persoonlijke benadering en ondersteuning ervoor zorgden dat ze zich weer gezien voelden en positieve stappen konden zetten.

AANBEVELINGEN VOOR DE PRAKTIJK

BEHANDELOMGEVING

- Bied voorspelbaarheid en routine
- Wees flexibel waar nodig
- Creëer een fysieke omgeving die huiselijk en ruimtelijk is

CONTACT EN RELATIE TUSSEN CLIËNT EN HULPVERLENER

- Investeer in relatieopbouw
- Gebruik een actieve en positieve bejegening
- Doe samen activiteiten

KENNIS, HOUDING EN GEDRAG VAN HULPVERLENERS

- Geef erkenning en bekrachtiging
- Neem de tijd voor zorgvuldige diagnostiek
- Wees traumasensitief

OVERIGE AANBEVELINGEN

- Creëer een gunstig werkklimaat
- Organiseer goede overdracht en nazorg
- Verbeter de ketensamenwerking

AANLEIDING EN DOEL VAN HET ONDERZOEK

Mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) zijn oververtegenwoordigd in de forensische zorg, maar er ontbreekt nog kennis over hoe de hulpverlening aan deze groep effectiever kan worden vormgegeven. Het doel van de *rapid realist review* was het verzamelen en integreren van kennis uit de literatuur om te bepalen hoe forensische behandelingen voor personen met een LVB het meest effectief kunnen worden ingericht, met een focus op de uitkomstmaten:

- verminderen van probleemgedrag (en recidive);
- een goede verbinding tussen cliënt en professional laten ontstaan;
- versterken van de motivatie voor de behandeling; en
- creëren van een positief perspectief op de toekomst van de cliënt.

Onderzoekopzet

We zochten naar wetenschappelijke literatuur en selecteerden uiteindelijk **27 artikelen** waarin:

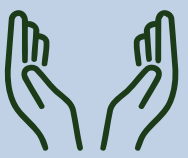
- resultaten van onderzoek werden beschreven;
- mensen met een LVB die forensische zorg ontvingen centraal stonden; en
- informatie werd gegeven over de samenhang tussen enerzijds contextuele factoren en/of mechanismen en anderzijds (een van de vier) uitkomstmaten.

Vervolgens raadpleegden we de **begeleidingsgroepen**. We deelden en bespraken de resultaten met de onderzoeksgroep en de praktijkgroep, om tot meer concrete aanbevelingen voor onderzoek en praktijk te komen. Ook spraken we met de cliëntgroep om zicht te krijgen op hun ervaringen met de forensische LVB-zorg.

Begeleidingsgroepen

Onderzoeksgroep: vier onderzoekers met wetenschappelijke kennis over mensen met een licht verstandelijke beperking en eventueel de forensische zorg.

Praktijkgroep: drie professionals die werkzaam zijn in de forensische zorg voor mensen met een licht verstandelijke beperking.

Cliëntgroep: twee cliënten uit de forensische zorg voor mensen met een licht verstandelijke beperking.

UITVOERING

Dit onderzoek werd uitgevoerd door Onderzoeksinstituut IVO, in opdracht van het programma Kwaliteit Forensische Zorg. Lees ook ons uitgebreide rapport met daarin de onderbouwing vanuit de wetenschappelijke literatuur.

Onderzoek
naar welzijn,
zorg &
verslaving

